

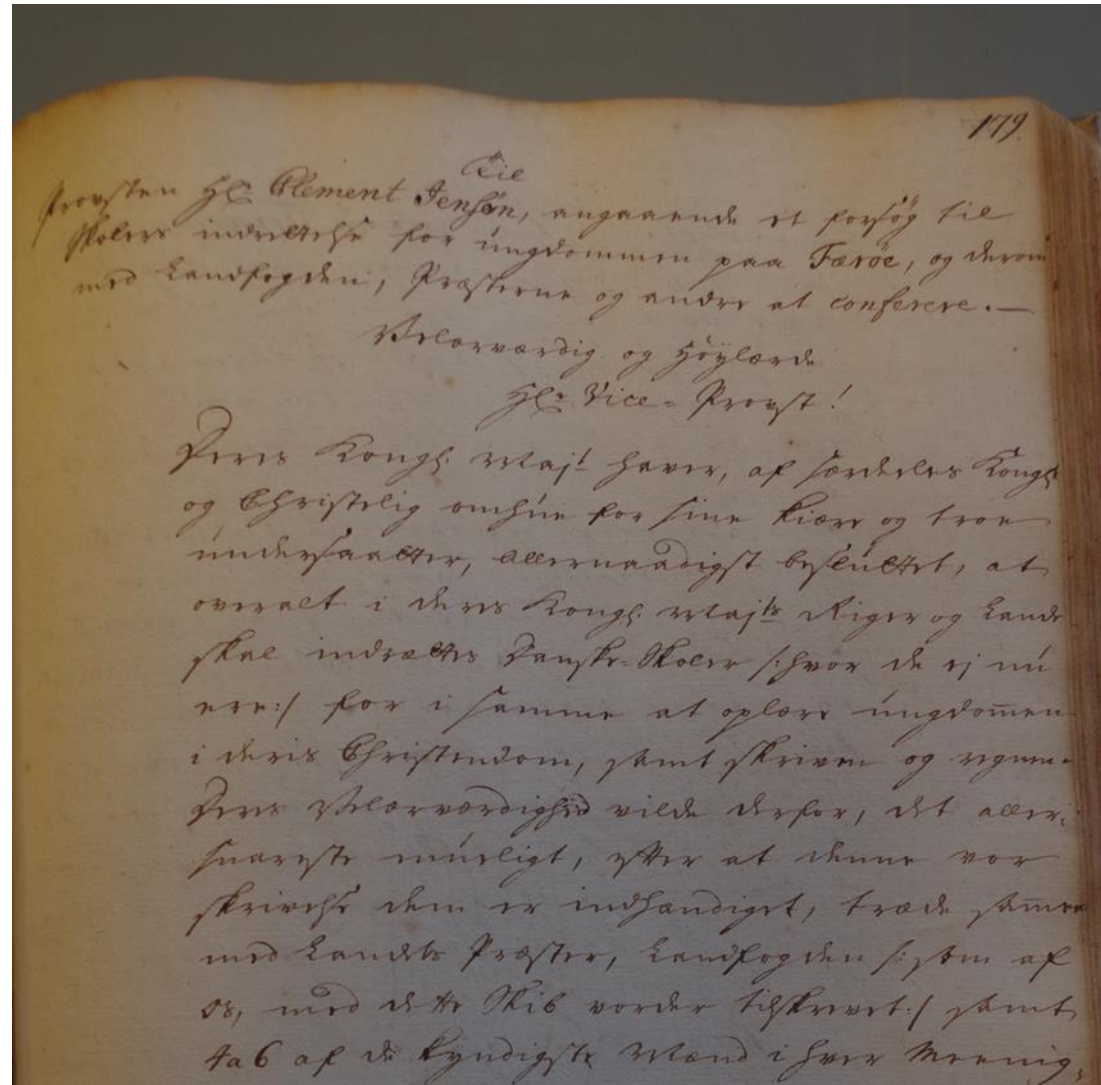
“Skolen settes paa Sands”

Ætlan um bygdaskúlar í Føroyum 1737

Jákup Reinert Hansen, SSD

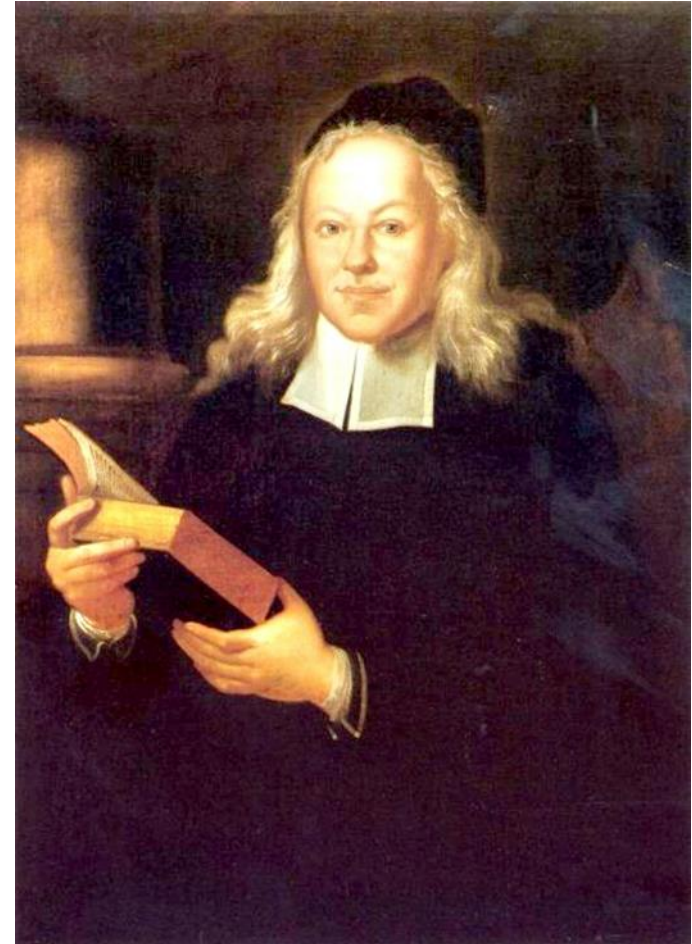
Bókasavnið á Sandi 15. september 2021
Vísindavøkan á ferð

Vit hava fingið bræv – úr Keypmannahavn!

August Hermann Francke 1663-1727

- Stór armóð í Halle 1692, fólkið óupplýst og eingin bíbliukunnleiki, drykkiskapur.
- Bækur og biðtímar rækka ekki til tey lægstu.
- Talvupeningur á páskum 1695: 4 Dálar og 16 Groschen: “Ein heilur kapitalur. Eg byrji ein skúla fyri fátæk børn.” Skúlabækur og læraraløn.
- Skúli, kostskúli, waisenhús eftir hálendskari fyrimynd 1698.
- Miskunnsemi og uppaling. Gudrøkni og dugnaskapur. Sannleiki, ídni og lýdni móttvegis lygn, eginvilja og leti. Fremmandmál, náttúruvísind, handverk, tøkni.

Waisenhúsið í Halle

- Men teir, ið vóna á Harran, fáa kraft av nýggjum og hevja seg sum á arnarveingjum. Jes. 40, 31

Kongavitjan í 1713

- Friedrich Wilhelm I, preussarakongur, og August Hermann Francke.
- Sjónleikur eftir dagbókini.

Ryttaraskúlararnir hjá Fríðriki IV

Christian VI og konfirmatióin

14 Kong Christian den Siettes

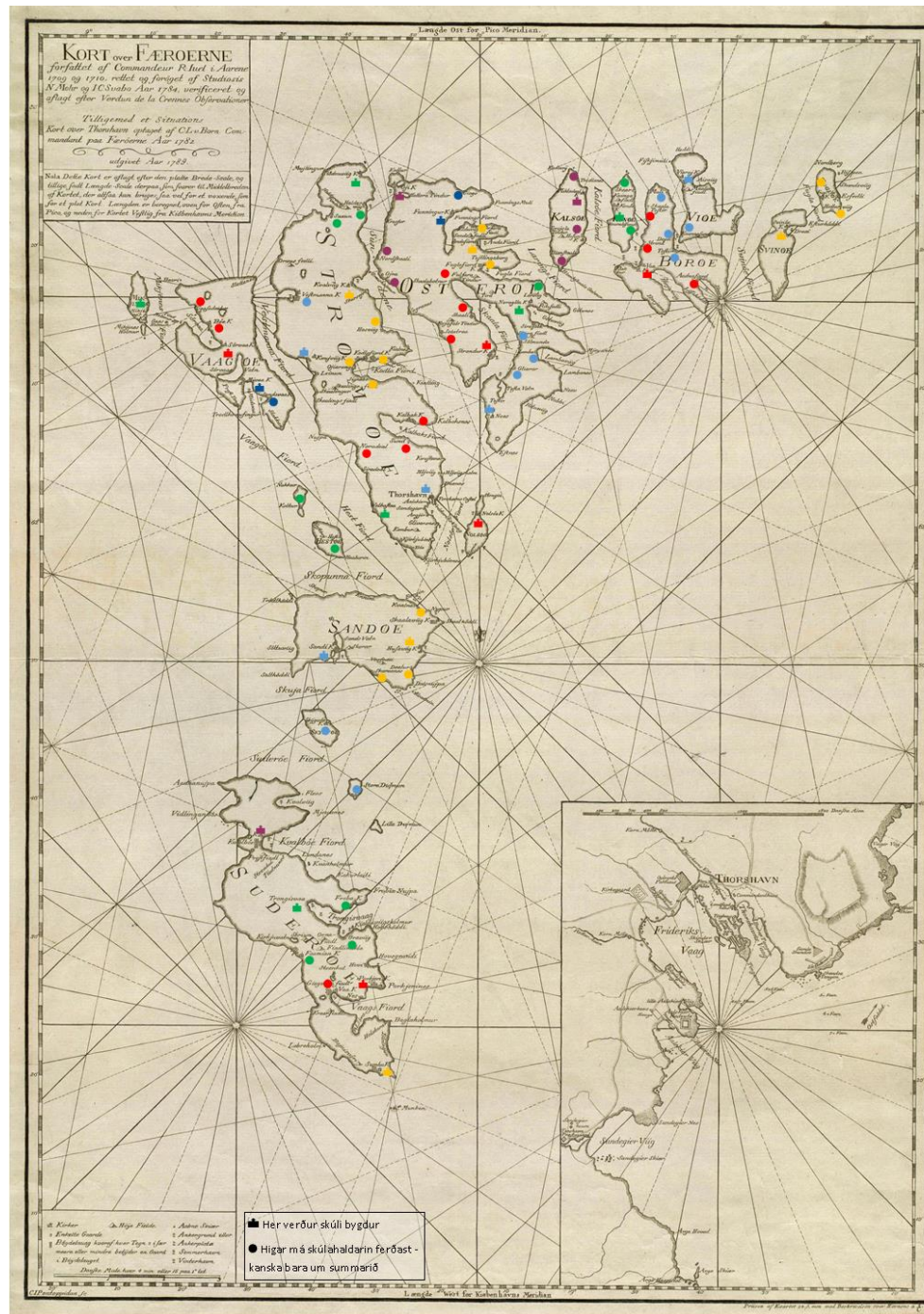
II. Forordning,
Angaaende den tilvorende Ungdoms Confir-
mation og Bekræftelse udi deres Daabes
Raade.

Si Christian den Siette, af Guds Raade, Konge
til Danmark og Norge, ic. ic. Støre alle vitterligt: At
saasom Vi efter god og grundig Overleggelse, som og efter no-
gle af Borens Biskopper efter Ordre allerunderdanigst til Os ind-
givne Betænkning, have fundet, at det kunde være Bore kiære
og troe Undersaatter, og i sær den opvoxende Ungdom til Gavn
og Opbyggelse, i Fald den alt for temmelig lang Tid siden hid-
set og her i Christenheten indført, ja og i mange Evangeliske
Meenigheder, særdeles udi Bore egne Hertugdømmer og Her-
skaber allerede brugelige Børns Confirmation, eller offentlige
Bekræftelse udi den dem i Daaben skienkte Raade, de Børns,
nemlig, som Første Gang ville gaac til Herrens Bord, ogsaa
blev introduceret og kom i Gang udi begge Bore Riger Dan-
nemark og Norge, endiel paa det man desmeere kunde forbedres
de Ungdommen til saa Helligt et Værk, som Alterens Sacramen-
tes Brug er, saavel som med Eftertryk opvække dem til bestan-
dig Troetskab i den Raade, som de have annammet i Daaben,
men endiel og, at man kunde erindre de suldvorne om den Pagt,
de ere traadne i mod Gud udi Daaben, og det Løfte, deres Fæd-
ere der have gjort for dem, og man paa saadan Raade kunde
faae den gandske Meenighed sin Pligt alvorligen indskærpet, og
kunde give dem en herlig Andledning til nogen god og frugtbaer-
lig Opbyggelse i deres Christendom. Saa er det Borens Aller-
naadigste Willie og Befaling, at dette Christelige, gamle, op-
byggelige og priselige Værk paa denne Raade, som her er fore-
fres

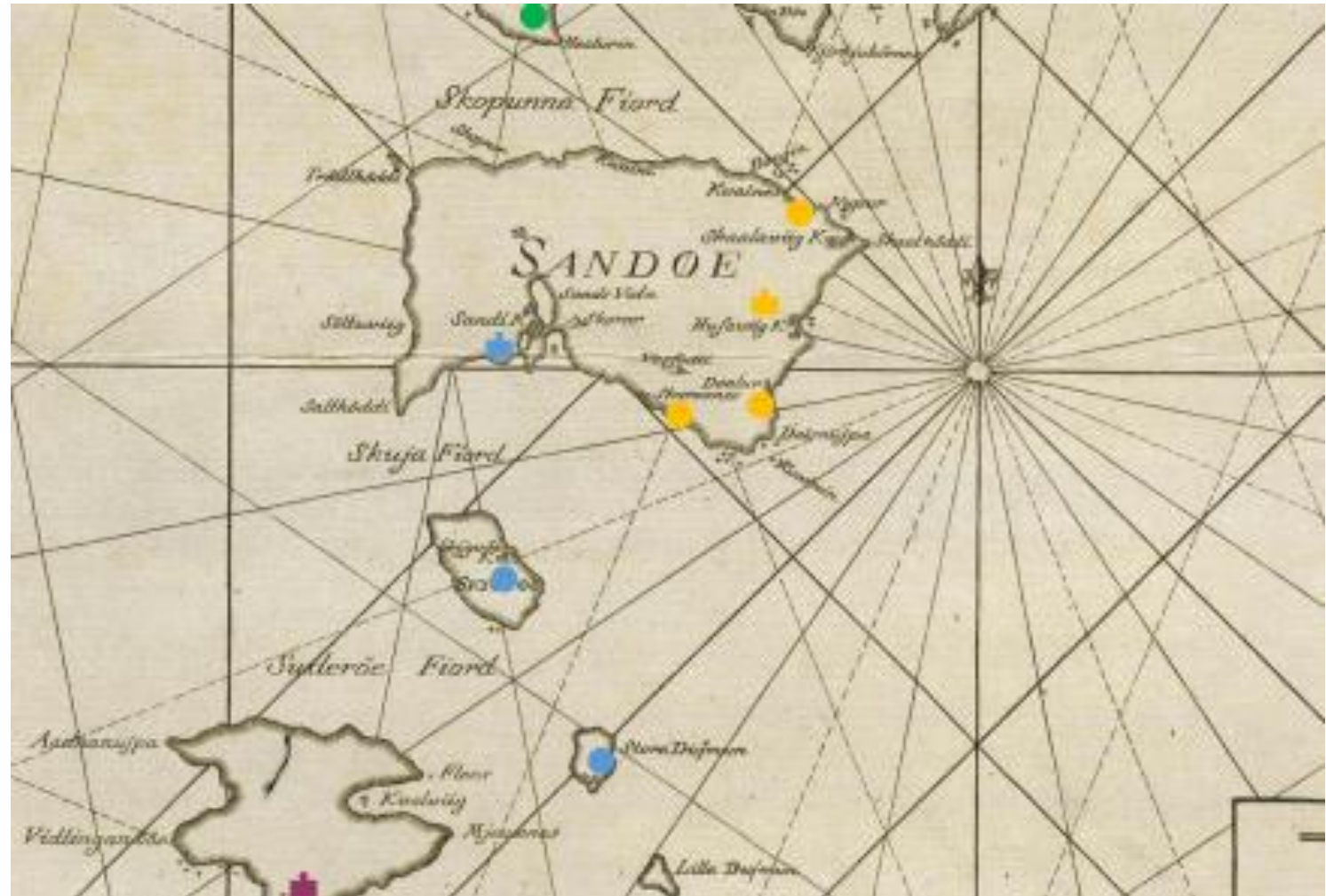
Yvirlit yvir ætlaða skúlastípan

- Kort: Rasmus Juel 1709-10
- Staðarnövn:
Nicolai Mohr og Jens Chr. Svabo 1784
- Her verður skúli bygdur
- Higar má lærarin ferðast

Sandoyar sýsla

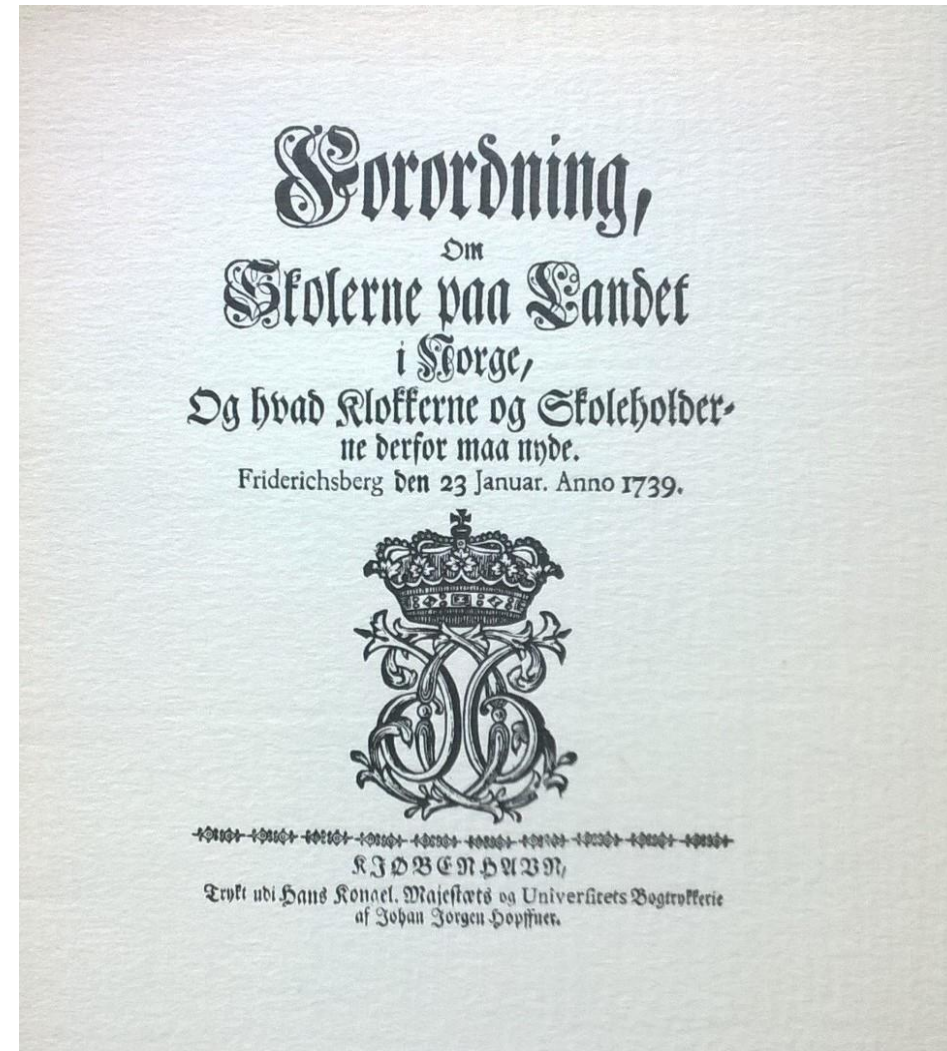

Hammershaimb, fúti: Vit hava ikki ráð

Vælmeint fyrskipan, men veruleikin ein annar

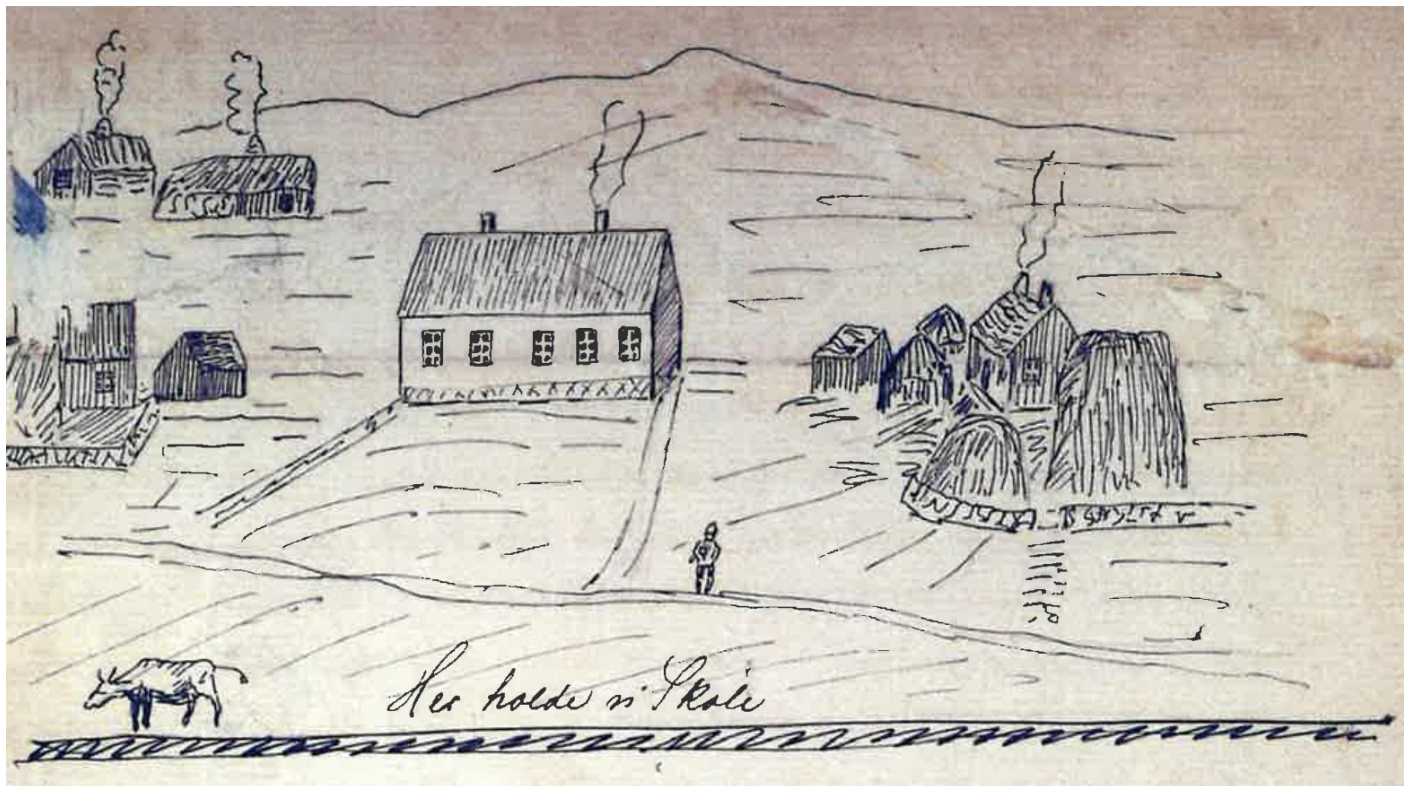
- Ferðalærarar í Noregi
- Danskir góðseigarar gera sjálvir av, hvussu nógvar skúlar teir vilja byggja
- Føroyar: Ikki nóg mikið at duga uttanat, øll skulu duga at lesa

Heimaundirvísing og pietistiskar hugsjónir

- Færøernes indvånere er, til den største del, et godt, stille og gudfrygtigt folk
- Deres børn findes langt bedre oplyste, end på mange andre steder hos os, hvor beboerne leve af agerdyrkningen
- Når forældrene selv kende Gud og selv lære deres børn Guds kundskab, da fæster samme vel så dybe rødder i hjerterne, som når en skole-mester læser for dem
- Deres meste gerning, om vinteren, består i at knytte strømper eller anden ulden-gods
- Ved hvilket siddende arbejde de have Luthers lille katekismus hos dem og kunne endog, medens de tage slig gerning vare, høre og fatte, hvad forældrene lære dem
- Den største del af Færøernes ungdom kan læse i bøger, som er en stor hjælp for dem

Kommunal lóggáva 1872, Sands skúli 1884

Vísinda *vøka*